

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ДӘҮЛӘТ СОВЕТЫ
КАРАРЫ

«Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында» 575-6 номерлы Татарстан Республикасы законы проекты хакында

Татарстан Республикасы Дәүләт Советы КАРАР БИРӘ:

Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутаты А.К. Хамаев тарафыннан кертелгән «Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында» 575-6 номерлы Татарстан Республикасы законы проекты беренче укылышта кабул итәргә.

Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы Рәисе

Ф.Х. Мөхәммәтшин

Казан шәһәре,
2024 елның 6 июне
№ 2510-VI ДС

Проект
Татарстан Республикасы
Дәүләт Советы депутаты
А.К. Хамаев тарафыннан
кертелә

Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр керту турында

1 статья

Татарстан Республикасы Экология кодексының 8 һәм 50 статьяларына (Татарстан Дәүләт Советы Жыйелма басмасы, 2009, № 1; 2010, № 5 (I өлеш); 2011, № 6 (I өлеш), № 10 (I өлеш); 2012, № 1; 2013, № 1; 2014, № 5, № 6 (II өлеш), № 7; 2015, № 4; 2016, № 1 – 2, № 5; Татарстан Республикасы законнар жыйелмасы, 2016, № 40 (I өлеш), № 44 (I өлеш); 2017, № 27 (I өлеш); 2018, № 54 (I өлеш); 2019, № 2 (I өлеш), № 19 (I өлеш); 2020, № 4 (I өлеш), № 37 (I өлеш), № 57 (I өлеш), № 77 (I өлеш); 2021, № 20 (I өлеш), № 57 (I өлеш), № 93 (I өлеш); 2022, № 34 (I өлеш), № 57 (I өлеш), № 83 (I өлеш); 2023, № 27 (I өлеш), № 35 (I өлеш), № 48 (I өлеш), № 56 (I өлеш), № 81 (I өлеш), № 86 (I өлеш); 2024, № 16 (I өлеш) түбәндәге үзгәрешләрне кертергә:

1) 2 статьяның 1 өлешендә:

а) егерме жиденче абзацны үз көчен югалткан дип танырга;

б) кырык өченче абзацта «ижтимагый берләшмәләрнең һәм коммерциягә карамаган оешмаларның, юридик һәм физик затларның» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләрнең һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларның, башка юридик затларның, гражданның» сүзләренә алмаштырырга;

в) житмешенче абзацта «техник регламентлар һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар белән билгеләнгән экологик таләпләргә» сүзләрен «әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге таләпләргә» сүзләренә алмаштырырга;

2) 3 статьяда:

а) сигезенче абзацта «күзәтчелегенә» сүзен «контроленә (күзәтчелегенә)» сүзләренә алмаштырырга;

б) уналтынчы абзацта «ижтимагый берләшмәләрнең һәм коммерциягә карамаган оешмаларның, юридик һәм физик затларның» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләрнең һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларның, башка юридик затларның, гражданның» сүзләренә алмаштырырга;

в) егерме өченче абзацны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«әйләнә-тирә мохитне саклау бурычларын хәл итүдә ижтимагый берләшмәләрнең һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларның, башка юридик затларның, гражданның катнашуы;»;

3) 8 статьяның 1 өлешендә:

а) алтынчы абзацта «күзәтчелеге» сүзен «контроле (күзәтчелеге) сүзләренә алмаштырырга»;

б) жиденче абзацта «күзәтчелеген» сүзен «контролен (күзәтчелеген) сүзләренә алмаштырырга»;

в) тугызынчы абзацта «күзәтчелегендә» сүзен «контролендә (күзәтчелегендә) сүзләренә алмаштырырга»;

г) унөченче абзацта «күзәтчелегендә» сүзен «контролендә (күзәтчелегендә) сүзләренә алмаштырырга»;

д) утыз жиденче абзацта «күзәтчелегендә» сүзен «контролендә (күзәтчелегендә) сүзләренә алмаштырырга»;

4) III кисәкнең исемен түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«III КИСӘК

**ЭКОЛОГИЯ ӨЛКӘСЕНДӘ ГРАЖДАННАРНЫҢ, ИЖТИМАГЫЙ
БЕРЛӘШМӘЛӘРНЕҢ ҺӘМ ДӘҮЛӘТНЕКЕ БУЛМАГАН КОММЕРЦИЯГӘ
КАРАМАГАН БҮТӘН ОЕШМАЛАРНЫҢ ХОКУКЛАРЫ ҺӘМ
БУРЫЧЛАРЫ;**

5) 10 статьяның 2 өлешендә:

а) икенче абзацта «ижтимагый берләшмәләр һәм коммерциягә карамаган башка оешмалар» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар» сүзләренә алмаштырырга;

б) дүртенче абзацка «, шулай ук әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләү үткәргәндә жәмәгать фикер алышуларында катнашырга» сүзләрен өстәргә;

б) 11 статьяда:

а) исемдә «ижтимагый берләшмәләрнең һәм коммерциягә карамаган оешмаларның» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләрнең һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларның» сүзләренә алмаштырырга;

б) 1 өлештә:

беренче абзацта «Ижтимагый берләшмәләр һәм коммерциягә карамаган оешмалар» сүзләрен «Ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар» сүзләренә алмаштырырга;

жиденче абзацка «, шул исәптән әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләү үткәргәндә жәмәгать фикер алышуларында катнашырга» сүзләрен өстәргә;

түбәндәге эчтәлекле яңа унөченче абзац өстәргә:

«мәжбүри таләпләрне бозу аркасында әйләнә-тирә мохиткә китерелгән зыянны түләү турында судка дөгъва белдерергә;»;

унөченче абзацны ундүртенче абзац дип санарга;

в) 2 өлештә слова «Ижтимагый берләшмәләр һәм коммерциягә карамаган оешмалар» сүзләрен заменить словами «Ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар» сүзләренә алмаштырырга;

7) 12 статьяның 1 өлешендә «ижтимагый берләшмәләргә һәм коммерциягә карамаган оешмаларга» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләргә һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларга» сүзләренә алмаштырырга;

8) 31 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«31 статья. Әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләүне уздыру

Әйләнә-тирә мохиткә йогынтыны бәяләү әйләнә-тирә мохиткә турыдан-туры яисә читләтеп йогынты ясарга мөмкин булган планлаштырыла торган хужалык һәм башка эшчәнлеккә карата «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә уздырыла.»;

9) 33 статьяның 3 өлешендә «федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә» сүзләрен «федераль законнар нигезендә» сүзләренә алмаштырырга;

10) 34 статьяны үз көчен югалткан дип танырга;

11) 36 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«36 статья. Региональ дәрәжәдәге объектларга дәүләт экология экспертизасы эксперты

1. Карала торган мәсьәлә буенча фәнни һәм (яисә) практик белемнәре булган, билгеләнгән тәртиптә аттестация узган һәм фәннең, техниканың, технологиянең тиешле юнәлешләре буенча дәүләт экология экспертизасын уздыруга Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең экология экспертизасы өлкәсендә вәкаләтле башкарма органы тарафыннан федераль закон нигезендә жәлеп ителгән белгеч дәүләт экология экспертизасы эксперты була.

2. Дәүләт экология экспертизасы экспертына аттестация федераль закон нигезендә үткәрелә.

3. Дәүләт экология экспертизасы узарга тиешле документлар һәм (яисә) документация заказчысының яисә дәүләт экология экспертизасы объектын эшләүченең вәкиле, күрсәтелгән заказчы белән яисә дәүләт экология экспертизасы объектын эшләүче белән хезмәт яисә башка шартнамәчел мөнәсәбәтләрдә торучы граждан, шулай ук күрсәтелгән заказчы белән яисә дәүләт экология экспертизасы объектын эшләүче белән шундый шартнамәчел мөнәсәбәтләрдә торучы юридик затның вәкиле дәүләт экология экспертизасы эксперты була алмый.

4. Дәүләт экология экспертизасы эксперты аны уздыруда федераль закон һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең экология экспертизасы өлкәсендә вәкаләтле башкарма органы тарафыннан бирелгән йөкләмә нигезендә катнаша.

5. Дәүләт экология экспертизасы эксперты дәүләт экология экспертизасын уздырганда түбәндәгеләргә хокуклы:

1) Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең экология экспертизасы өлкәсендә вәкаләтле башкарма органына дәүләт экология экспертизасына заказчы тарафыннан дәүләт экология экспертизасы объектларын һәрьяклап һәм объектив бәяләү өчен өстәмә материаллар бирү зарурлыгы турында мөрәжәгать итәргә;

2) дәүләт экология экспертизасы объекты турында аерым фикер белдерергә, ул дәүләт экология экспертизасының бәяләмәсенә кушып бирелә.

6. Дәүләт экология экспертизасы эксперты түбәндәгеләрне башкарырга тиеш:

1) дәүләт экология экспертизасына тапшырыла торган документларга һәм (яисә) документациягә, илдә һәм чит илләрдә фән һәм техника өлкәсендә алдынгы казанышлары исәпкә алып, һәрьяклап, тулы, объектив һәм комплекслы анализ ясарга, аларның әйләнә-тирә мохитне саклау таләпләренә туры килүен билгеләргә һәм шундый документлар һәм (яисә) документация буенча бәяләмәләр бирергә;

2) экология экспертизасы турындагы законнар таләпләрен үтәргә;

3) дәүләт экология экспертизасын гамәлгә ашыруның билгеләнгән федераль законнар нигезендә билгеләнгән тәртибен һәм срокларын үтәргә;

4) экология экспертизасы объекты буенча үз бәяләмәсенәң объектив һәм дәлилләренәң нигезләнгән булуын тәмин итәргә;

5) дәүләт экология экспертизасын уздырганда ижтимагый экология экспертизасы бәяләмәсен, дәүләт экология экспертизасы объекты турында фикер алышулар барышында кергән дәүләт экология экспертизасы объекты буенча искәrmәләрне, шулай ук дәүләт экология экспертизасы узарга тиешле хужалык һәм башка эшчәнлекнең экология аспектлары буенча жирле үзидарә органнарыннан, ижтимагый берләшмәләрдән һәм коммерциягә карамаган бүтән оешмалардан, гражданнырдан кергән дәлилләнгән тәкъдимнәрне исәпкә алуны нигезли торган материаллар эзерләүдә катнашырга;

6) дәүләт экология экспертизасының экспертлар комиссиясе утырышларында документлар һәм (яисә) документация заказчысына дәүләт экология экспертизасына тапшырылган документларга һәм (яисә) документациягә карата искәrmәләргә аңлатмалар бирергә;

7) дәүләт экология экспертизасына тапшырылган документларның һәм (яисә) документациянең сакланышын һәм белешмәләренәң конфиденциальлеген тәмин итәргә.

7. Дәүләт экология экспертизасының штаттан тыш экспертлары хезмәтенә түләү Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенәң экология экспертизасы өлкәсендә вәкаләтле башкарма органы тарафыннан шартнамәчел (контракт) нигездә федераль законнарга таянып башкарыла.

8. Дәүләт экология экспертизасын уздыруда катнашучы штаттагы хезмәткәрләренәң хезмәтенә түләү Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә башкарыла.»;

12) 38 статьяда:

а) 1 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«1. Дәүләт экология экспертизасының эксперт комиссиясе тарафыннан эзерләнгән һәм аның исемлек составының кимендә өчтән икесе тарафыннан хупланган, экология экспертизасы объектның реализацияләүгә бәйле рәвештә ниятләнгән торган хужалык һәм башка эшчәнлекне нигезләүче документларның һәм (яисә) документациянең әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәгә таләпләргә туры килү-килмәве турындагы нигезле дәлилләр кергән документ дәүләт экология

экспертизасы бәяләмәсе була. Дәүләт экология экспертизасы бәяләмәсе составы һәм эчтәлегә федераль закон нигезендә билгеләнә.»;

б) 5 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«5. Дәүләт экология экспертизасының уңай бәяләмәсе юридик көчен федераль законда билгеләнгән очракларда югалта.»;

13) 40 статьяның дүртенче абзацында «иҗтимагый оешмаларга (берләшмәләргә)» сүзләрен «, иҗтимагый берләшмәләргә һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмаларга» сүзләренә алмаштырырга;

14) 41 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«41 статья. **Иҗтимагый экология экспертизасы**

1. Иҗтимагый экология экспертизасы гражданнар, иҗтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар инициативасы буенча, шулай ук жирле үзидарә органнары инициативасы буенча иҗтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә оештырыла һәм үткәрелә.

2. Иҗтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар, шулай ук түбәндәге гражданнар иҗтимагый экология экспертизасы инициативасы белән чыгарга һәм аны үткәрергә хокуксыз:

1) «Чит илләр йогынтысында булган затлар эшчәнлегенә контроль турында» 2022 елның 14 июлендәге 255-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә чит ил агентлары дип танылган;

2) әйләнә-тирә мохитне саклау һәм табигатьтән файдалану өлкәсендә суд тәртибендә махсус хокуктан, вазыйфа биләү хокукыннан мәхрүм ителгән;

3) эшкә сәләтсез дип танылган;

4) чит дәүләт гражданлыгы булган.»;

15) 48 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«48 статья. **Иҗтимагый экология контроле**

1. Иҗтимагый экология контроле әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә гражданнарның хокукларын гамәлгә ашыру, шулай ук әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә законнарны бозуны кисәтү һәм ачыклау максатларында гамәлгә ашырыла.

2. Иҗтимагый экология контроле иҗтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар, шулай ук гражданнар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Ил оборонасын һәм дәүләт иминлеген тәмин итү өчен кулланыла торган объектларда, белешмәләре дәүләт серен тәшкит иткән башка объектларда иҗтимагый экология контролен үткәрү рөхсәт ителми.

4. Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына

тапшырылган ижтимагый экология контроле нәтижеләре законнарда билгеләнгән тәртиптә һичшиксез каралырга тиеш.»;

16) 49 статьяның 1 өлешендә «күзәтчеләген» сүзен «контролен (күзәтчеләген)» сүзләренә алмаштырырга;

17) 69 статьяның алтынчы абзацында «музейлар, китапханәләр, мәдәният учреждениеләре, табигатьне саклау учреждениеләре, спорт һәм туристлык оешмалары» сүзләрен «ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар, башка юридик затлар, гражданныр» сүзләренә алмаштырырга;

18) 73 статьяның 2 өлешендәге беренче абзацында «ижтимагый берләшмәләр, массакүләм мәгълүмат чаралары, шулай ук белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмалар, мәдәният учреждениеләре, музейлар, китапханәләр, табигатьне саклау учреждениеләре, спорт һәм туризм оешмалары, башка юридик затлар» сүзләрен «массакүләм мәгълүмат чаралары, ижтимагый берләшмәләр һәм дәүләтнеке булмаган коммерциягә карамаган бүтән оешмалар, башка юридик затлар, гражданныр» сүзләренә алмаштырырга;

19) 94 статьяның 2 өлешендә «хайваннарның үләт базларын» сүзләрен «биологик калдыкларны юкка чыгару объектларын» сүзләренә алмаштырырга;

20) 98 статьяда:

а) 13 өлешнең 2 пунктында «үләт базлары» сүзләрен «биологик калдыкларны юкка чыгару объектларын» сүзләренә алмаштырырга;

б) 16 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«16. Су объектларының су саклау зоналары чикләрен һәм яр буе яклау полосалары чикләрен билгеләү, рекреация (туризм, физик культура һәм спорт, гражданнырның ялын оештыру һәм сәләмәтлеген ныгыту, шул исәптән балаларның ялын оештыру һәм аларны сабыктыру) максатларында кулланыла торган территорияләрдә махсус мәгълүмат тамгалары кую юлы белән урында билгеләүне дә кертеп, федераль законнар нигезендә билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан гамәлгә ашырыла.»;

21) 100 статьяны түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«100 статья. Су объектларында гадәттән тыш хәлләр зоналары, суларның тискәре йогынтысын булдырмый калу һәм аннан килгән зыянарны бетерү

1. Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар һәм халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнар нигезендә су объектларында гадәттән тыш хәлләр зоналары дип техноген, табигый күренешләр аркасында кешенең сәләмәтлегенә яисә гомеренә, хайваннар һәм үсемлекләр дөнъясы объектларына, башка әйләнә-тирә мохит объектларына куркыныч яный

торган үзгәрешләр бара торган су объектлары, шулай ук елга бассейннары игълан ителергә мөмкин.

2. Гадәттән тыш хәл барлыкка килү куркынычы янаганда яисә гадәттән тыш хәл барлыкка килгәндә халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнар нигезендә елга үзәннәренең су үткәрү мөмкинлеген торгызу өчен жир өсте су объектларыннан файдалану су объектларын файдалануга тапшырмыйча гына гамәлгә ашырыла.

3. Шәһәрнең яисә авыл жирлегенең жирле үзидарә органы карары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан вәкаләт бирелгән Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органы карары буенча гадәттән тыш хәл барлыкка килү куркынычы янаганда яисә гадәттән тыш хәл барлыкка килгәндә халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнар нигезендә су төбе җирендә файдаланылмаска мөмкин, шул исәптән халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнарда каралган очрақларда, су төбе җирендә гомумтаралган файдалы казылмаларга карамаган каты файдалы казылмалар кермәгән шартында.

4. Елга үзәннәренең су үткәрү мөмкинлеген торгызу эшчәнлеген гамәлгә ашыру, чыгарылган су төбе җирендә файдалану тәртибе, гадәттән тыш хәл барлыкка килү куркынычы янаганда яисә гадәттән тыш хәл барлыкка килгәндә халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге законнарда туры китереп, федераль законнар нигезендә билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Билгеле бер территорияләргә һәм объектларга суларның тискәре йогынтысын булдырмый кал һәм аннан килгән зыяннарны бетерү максатларында Россия Федерациясе Су кодексының 67¹ статьясында каралган суларның тискәре йогынтысын булдырмый калу һәм аннан килгән зыяннарны бетерү чаралары гамәлгә ашырыла.

6. Әлеге статьяның 5 өлешендә күрсәтелгән чаралар Россия Федерациясе Су кодексының 7¹ статьясында каралган су хужалыгы чаралары кысаларында гамәлгә ашырыла.»;

22) 120 статьяның исемен түбәндәге редакциядә баян итәргә:
«120 статья. **Федераль дәүләт урман контроле (күзәтчелеге)**»;

23) 135³ статьяның 1 өлешендә «Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең әлеге дәүләт аучылык хужалыгы реестры күрсәткечләрен вәкаләтле федераль башкарма хакимият органына тапшыручы вәкаләтле органы тарафыннан» сүзләрен «Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең вәкаләтле органы тарафыннан, аучылык һәм аучылык ресурсларын саклау өлкәсендә идарә итүнең дәүләт мәгълүмат системасыннан файдаланып,» сүзләренә алмаштырырга;

24) 165 статьяның 6 өлешендә «курорт, дөвалау-савыктыру, рекреацион зоналар» сүзләрен «рекреацион зоналар, табигать дөвалау ресурсларын саклауның санитария (тау-санитария) округлары» сүзләренә алмаштырырга.

Статья 2

1. Әлеге Закон, әлеге статьяда үз көченә керүнең башка сроклары билгеләнгән нигезләмәләреннән тыш, рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

2. Әлеге Законның 1 статьясындагы 1 пунктының «а» һәм «б» пунктчалары, 2 пунктының «б» һәм «в» пунктчалары, 4 пункты, 5 пунктының «а» пунктчасы, 6 пунктының «а» пунктчасы, «б» пунктчасының икенче абзацы, «в» пунктчасы, 7, 15, 17 һәм 18 пунктлары 2024 елның 1 июленнән үз көченә керә.

3. Әлеге Законның 1 статьясындагы 1 пунктының «в» пунктчасы, 2 пунктының «а» пунктчасы, 3 пункты, 1 пунктының «б» пунктчасы, 6 пунктының «б» пунктчасындагы өченче абзацы, 12 пунктының «а» пунктчасы, 13, 14, 16, 21 һәм 24 пунктлары 2024 елның 1 сентябриннән үз көченә керә.

4. Әлеге Законның 1 статьясындагы 8, 11, 19 һәм 20 пунктлары 2025 елның 1 мартыннан үз көченә керә.

5. Әлеге Законның 1 статьясындагы 23 пункты 2025 елның 1 сентябриннән үз көченә керә.

6. Татарстан Республикасы Экология кодексының 36 статьясы нигезләмәләре (әлеге Закон редакциясендә) дәүләт экология экспертизасын үткәргүгә билгеләнгән тәртиптә атестация үткән экспертларны жәлеп итү өлешендә 2025 елның 1 сентябриннән кулланыла.

Татарстан Республикасы
Рәисе

«Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында» Татарстан Республикасы законы проектына аңлатма

«Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында» Татарстан Республикасы законы проекты Татарстан Республикасы законнарын федераль законнарға туры китерү максатларында эшләнде.

2023 елның 25 декабрненнән үз көченә кәргән (аерым нигезләмәләрдән тыш) «Россия Федерациясе Су кодексына һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2023 елның 25 декабрдәгә 657-ФЗ номерлы Федераль закон белән Россия Федерациясе Су кодексына үзгәрешләр кертелде, алар нигезендә су саклау зоналары һәм яр буен саклау полосалары чикләрен билгеләүче махсус мәгълүмат тамгаларын урнаштыру урыннарына карата таләпләр төгәлләштерелде (әлеге нигезләмә 2025 елның 1 мартыннан үз көченә керә). Моннан тыш, күрсәтелгән кодекстан «экологик бәла-каза зонасы» төшенчәсе төшереп калдырылды һәм гадәттән тыш хәл барлыкка килгәндә яисә ул барлыкка килү куркынычы туганда елга төбе җирне куллануны җайга сала торган закон нигезләмәләренә төзәтмәләр кертелде (нигезләмәләр 2024 елның 1 сентябрненнән үз көченә керә).

2024 елның 1 сентябрненнән үз көченә керәчәк (аерым нигезләмәләрдән тыш) «Табиғый дөвалау ресурслары, дөвалау-савыктыру урыннары һәм курортлар турында» Федераль законга, Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү һәм Россия Федерациясе закон актлары аерым нигезләмәләренә үз көченә югалтуын тану турында» 2023 елның 4 августындагы 469-ФЗ номерлы Федераль закон белән «Экологик экспертиза турында» 1995 елның 23 ноябрдәгә 174-ФЗ номерлы Федераль законга, «Житештерү һәм куллану калдыклары турында» 1998 елның 24 июндәгә 89-ФЗ номерлы Федераль законга үзгәрешләр кертелде.

Әлеге үзгәрешләр нигезендә региональ дәрәжәдәгә дөүләт экология экспертизасы объектлары исемлегә тулыландырылды, рекреацион зоналар, табиғый дөвалау ресурсларының санитар (тау-санитария) саклау округлары чикләрендә житештерү һәм куллану калдыкларын күмүне җайга сала торган нигезләмәләр төгәлләштерелде.

2024 елның 1 сентябрненнән үз көченә керәчәк (аерым нигезләмәләрдән тыш) «Экология экспертизасы турында» Федераль законга үзгәрешләр кертү хакында» 2023 елның 25 декабрдәгә 681-ФЗ номерлы Федераль закон белән «Экология экспертизасы турында» 1995 елның 23 ноябрдәгә 174-ФЗ номерлы Федераль законга үзгәрешләр кертелде, алар иҗтимагый экология экспертизасының нәтижәләгән арттыруга юнәлдерелгән һәм күрсәтелгән экспертизаны уздыру тәртибен җайга сала.

2024 елның 1 июленнән үз көченә керәчәк «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» Федераль законга һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2023 елның 25 декабрдәгә 683-ФЗ номерлы Федераль закон белән «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законга үзгәрешләр кертелде, алар әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә иҗтимагый контрольне (иҗтимагый

экологик контрольне) гамәлгә ашыру тәртибен жайга сала торган нигезләмәләрне камилләштерүне күздә тотта.

2024 елның 1 сентябрнен (аерым нигезләмәләрдән тыш) үз көченә керәчәк «Экологик экспертиза турында» Федераль законга, Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү һәм «Жирләргә яисә жир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» Федераль законның 2 статьясындагы 4 өлешенә үз көчен югалтуын тану хакында» Федераль закон белән «Экологик экспертиза турында» 1995 елның 23 ноябрдәге 174-ФЗ номерлы Федераль законга үзгәрешләр кертелде, алар нигезендә дәүләт экология экспертизасы объектлары исемлегә, дәүләт экология экспертизасын уздыру тәртибе, дәүләт экология экспертизасы бәяләмәсенә составына һәм эчтәлегенә таләпләр төгәлләштерелә.

2025 елның 1 сентябрнен (аерым нигезләмәләрдән тыш) үз көченә керәчәк «Аучылык турында һәм аучылык ресурсларын саклау хакында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» Федераль законга һәм «Россия Федерациясе субъектларында гавами хакимият оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 44 статьясына үзгәрешләр кертү хакында» 2023 елның 19 декабрдәге 617-ФЗ номерлы Федераль закон белән дәүләт аучылык хужалыгы реестрын алып бару мәсьәләләренә кагылышлы «Аучылык турында һәм аучылык ресурсларын саклау хакында һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2009 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль законга үзгәрешләр кертелде. Аерым алганда, кертелгән үзгәрешләр белән дәүләт аучылык хужалыгы реестрын алып бару аучылык һәм аучылык ресурсларын саклау өлкәсендә идарә итүнең дәүләт мәгълүмат системасын кулланып гамәлгә ашырылачак.

2024 елның 1 сентябрнен (аерым нигезләмәләрдән тыш) үз көченә керәчәк «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» Федераль законга һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2023 елның 25 декабрдәге 622-ФЗ номерлы Федераль закон белән «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законга әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген гамәлгә ашырганда кулланыла торган терминологияне үзгәртүне күздә тотта торган үзгәрешләр кертелде.

2025 елның 1 мартыннан үз көченә керә торган (аерым нигезләмәләрдән тыш) «Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2023 елның 12 декабрдәге 582-ФЗ номерлы Федераль закон белән су саклау зоналарын һәм жир асты су объектларын саклау тәртибен жайга сала торган нигезләмәләрне үзгәртү өлешендә Россия Федерациясе Су кодексына үзгәрешләр кертелде.

Федераль законнардагы күрсәтелгән барлык үзгәрешләр «Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында» Татарстан Республикасы законы проектында чагылыш тапты.

**«Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында»
Татарстан Республикасы законнын кабул итүгә бәйле рәвештә үз көчен
югалткан дип танылырга, туктатылып торырга, үзгәрешләр кертелергә яки
кабул ителергә тиешле Татарстан Республикасы законнары һәм башка
норматив хокукий актлары
ИСЕМЛЕГЕ**

«Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында»
Татарстан Республикасы законнын кабул итү Татарстан Республикасының
законнарын үз көчен югалткан дип тануны, туктатып торуны, аларга үзгәрешләр
кертүне яисә башкаларын кабул итүне таләп итми.

**«Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында»
Татарстан Республикасы законы проектын
ФИНАНС-ИКЪТИСАДЫЙ НИГЕЗЛӘУ**

«Татарстан Республикасы Экология кодексына үзгәрешләр кертү турында»
Татарстан Республикасы законнын кабул итү Татарстан Республикасы бюджетыннан
өстәмә чыгымнар таләп итми.